

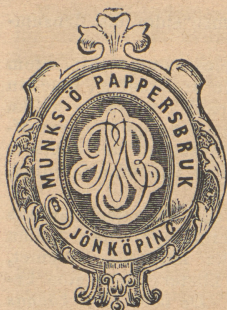
Munksjö - samling av trycksaker - 13

Munksjö

Vardagstryck

National Library
of Sweden

Underrättelser om användningen af

Papp i långa banor

tillverkad vid

Munksjö Pappersbruk

i Jönköping.

Pappsorterna utgöras af

Förhydningspapp, otjärad, för förhydning af väggar i bopningsrum.

Förhydningspapp, tjärad, för yttre väggförhydning (mellan brädfodringen och väggen).

Asfaltpapp för taktäckning och i allmänhet till skydd mot väta, fukt och röta.

A. Förhydningspapp.

1. **Väggförhydning.** Till osvikligt förekommande af drag anbrings denna papp antingen invändigt, eller ock på väggarnes utsidor mellan timret och brädfodringen.

Vid utvändig förhydning fastnubbas långsidornas kant i timmerstoc-karnes midt, så att den ena pappbanans kant faller 1 à 2 tum öf-ver den andras. Säkrare mot drag är likväl att omböja långsidornas kanter till falsar, som instickas i hvarandra, hvarefter nubben slås genom falsen. Såvida ändamålet att förekomma drag fullkomligt skall vinnas, är härvid tillika nödigt att pappen räcker framom fön-sterkarmarnes dagkanter, och renskäres först sedan fodren påspikats.

Är man säker att brädfodringen blir fullkomligt tät, så kan till yttre förhydning tryggt begagnas samma slags papp som till invändig förhydning. Annars är rådligt att till yttre förhydning använda tjärad papp (hvertill en särskilt sort tillverkas för billigare pris), åtminstone på de ställen af väggen, der väta lätt intränger (t. ex. vid fönsterfodren).

Kyla och drag från trossbottnar i trähus hafva sin orsak antingen i otäta fogningar mellan timmerstockarne eller ock deri, att golfbjel-karnes ändar sticka ut genom väggarne. I dessa fall är nödigt att med pappbanor bekläda väggarnes utsidor till så stor del som på

insidan motsvaras af trossbotten och de på ömse sidor om densamma befintliga fogar mellan timmerstockarne.

Vid invändig förhydning kan förfaras på alldes samma sätt, utom hvad beträffar pappens falsning, som här icke är behöfzig, emedan befarad otäthet i skarvarne (till följd af sprickor i timret, i hvilka spikarne ej tagit väl fast) afhjelpes med att klistra pappersremsor öfver dessa skarvar. Men ehuru detta förhydningssätt är det enklaste och kan utföras af hvem som helst, är det, enligt vunnen erfarenhet, både för utseende och varaktighet ännu bättre att

spänna pappbanorna på väggarne, på samma sätt som dessa annars spännas med papper, för att sedan derpå klistra tapeterna. Sedan nemligen pappbanorna blifvit afskurna till lika höjd med rummet, fuktas de först lindrigt och jemnt med sådant klistervatten, som begagnas vid anfuftning af vanligt spännpapper. *De böra blott kännas lindrigt däfna, och denna grad af fuktighet bör äfven hafva inträngt i pappens inre, så att pappen är böjlig.* För att fuktigheten skall jemnt draga sig in i pappen, läggas de fuktade banorna ofvanpå hvarandra under 8 å 10 timmar. Derefter fastnubbas pappbanorna med sina ändar på väggen tätt invid taket och golvet, med långsidorna 2 tum öfver hvarandra, bildande skarvar, som med starkt klistre förenas och under torkningen sammanhållas med häftspikar, hvilka borttagas sedan förhydningen torkat. Vill man förvissa sig om att skarvarne icke bli synliga utanpå tapeten, så böra de icke allenast vara sammanspetsade, utan äfven öfverspännas med en spännpappersremsa. Förhydningspappen måste äfven här gå framom fönster- och dörrkarmarnes dagkanter samt renskåras först sedan fodren påspikats. Då pappen måste långsamt torka, så akte man densamma under tiden för starkt luftdrag genom dörrar och fönster. När den torkat blir den spänd och slät. Först då klistras tapeten derpå. Till sådan förhydning är den med halm blandade pappen den enda lämpliga.

Fördelarne af detta förhydningssätt äro att den spända pappen, medan den utehåller drag, tillika ger styrka och varaktighet åt tapeten, samt att samma väggbeklädnad lätt kan ompännas, i fall väggarnes sjunkning framdeles skulle det erfordra.

Erfarenheten har visat att detta sätt att anbringa pappförhydning i längden blir billigare än vanlig spänning med papper, emedan omtapetsering icke behöfver ske så snart, som i fall spännpapper begagnats till underlag för tapeten.

Väggar mellan eldrum erfordra icke förhydning.

2. **Golfförhydning** (under mattan). Dervid böra pappbanornas kanter sammanspetsas, så att inga höga valkar uppstå, som nöta mattorna. Sedan pappen blifvit inpassad på golvet, öfverstänkes den med vatten, men blott så mycket, att den blir däfven, då alla bucklor utjemnas och den lägger sig tätt efter golvet. Om äfven efter mattornas påläggning dylika bucklor förmärkas, så försvinna de om mattan fuktas på det buckliga stället och får sakta torka.

Vanlig förhydningspapp, såsom mera tät och mindre emottaglig för dammet, är ovilkorligen bättre än grå luppapp till denna slags förhydning.

3. Förhydning af trossbottnar sker närmast under golfplankorna: pappen spikas helst längs efter golfsparrarne och ofvanpå desamma samt uppvikes på alla sidor i vinkel mot väggarne, så att den kan fasthållas mot dem medelst golfisterna. Vid golfvets påläggning måste förhydningen aktas så att ej hål stötas i densamma.

Lyckade försök ha gjorts att med förhydningspapp i långa banor spänna tak i boningsrum omedelbart nedanför mellanskäret till trossbotten, så att mellantak af bräder besparats.

Ehuru invändig förhydning fås till ett så billigt pris, att den snart betalar sig endast genom det bränsle, som besparas medelst rummets större förmåga att kvarhålla värmen, så torde likväl många obemedlad (t. ex. arbetaren, som ofta har att bekläda tre hela väggar af sin lilla bostad) anse utgiften allt för betydlig att göra på en gång. I detta fall kan förhydningen inskränkas till rummets hörn och omgifningarne kring fönster och dörrar, från hvilka vanligen det mesta draget kommer. Sådan förhydning fästes medelst spikning och kan bli mycket verksam om trossbotten är lagd med omsorg och väggarne icke äro allt för värdslost upptimrade.

Med lösa pappbanor, hvilka under den varmare årstiden nedtagas och förvaras till begagnande under många följande vintrar, afstänger man drag och kyla från vissa delar af väggen, såsom på fönsterväggarnes panel, samt bakom soffor och sängar, och dylikt. I sjukrum kan en från taket nedhängande pappbana bilda ett skydd mot draget från dörren eller mot dagsljuset.

Kostnaden för fullständig förhydning af ett medelstort rum är omkring 12—15 Rdr. En arbetarebostad kan, med delvis förhydning, göras fullkomligt dragfri för halfva denna kostnad. Från flere personer, som begagnat papp till väggförhydning, har Munksjö Pappersbruk emottagit skrivelser, som alla öfverensstämma i den uppgiften, att kostnaden för väggförhydning snart återbetalar sig genom besparadt bränsle. En brefskrifvare, som uppger, att kostnaden för förhydning af ett hus med 12 rum af 10½ fots medelhöjd uppgått till 10 Rdr 40 öre för hvarje rum, tillägger: "Till hvilket ringa pris har jag då icke köpt den oskattbara fördelen af att jemte de mina få slippa frysa under ena hälften af året och använda den andra till att bota de krämpor, som blåst in på oss genom otäta väggar."

Nödvändigheten af väggförhydning inses numera så allmänt i de orter, der redan några års erfarenhet hunnit bevisa pappens förträffliga egenskaper, att t. ex. i Jönköping intet boningshus nybygges eller repareras, utan att Munksjö papp användes till väggförhydning. Husegare tveka så mycket mindre att ikläda sig denna kostnad, som hyresgäster villigt betala en högre hyra för lägenheter som blifvit sålunda ombonade.

4. Förhydningspapp användes dessutom till flere ändamål, såsom

att döfva ljudet mellan tvenne våningar eller från machineriers rörelse-
utvexlingar (kugghjulen omgifvas med skåp af bräder, hvilkas in-
sidor fodras med förhydningspapp). Till omklädnad på ångpannor och
ångrör, för att bibehålla värmten i dessa, är denna papp lika verksam,
men långt varaktigare än den vanligen begagnade härflten. För des-
sa ändamål är den grå lumpappen bättre än den, hvars massa är
blandad med halm.

En af Munksjö Pappersbruk i Jönköping utgifven särskilt brochyr om sättet att an-
vända förhydningspapp i långa banor, mot drag och fukt, expedieras från nämnda Bruk
eller från Hr L. J. Hiertas kontor i Stockholm, på requisition, åtföljd af 2 frimärken å
12 öre. En kortare beskrifning är inlagd i hvarje rulle af ofvannämnda pappsorter.

B. Asfaltpapp.

Rekommenderas till användning endast i det fall, att föreskrifterna
om takläggningen noggrannt iakttagas. De kunna sammanfattas i följande:

1. Takresningen högst en fjerdedel af husets bredd.
2. Takstolarne ställda på högst 3 fot 2 tum afstånd och väl konstruerade, så att de icke sätta sig. (De kunna dock vara vida klenare än takstolar, som uppbära tyngre taktäckningsämne).
3. En slät botten af plöjda bräder.
4. Pappens försigtiga behandling under täckningen.
5. Takets underhåll med tjärstrykning och sandning.

Följas dessa föreskrifter, så uppkommer ett fullkomligen vattentätt tak, som varar i mansåldrar.

Munksjö Bruk erbjuder sig tillhandagå med vidare upplysningar ännu dem, som meddelas här nedan.

Asfaltpappens stora format, som låter den sträckas uteder det längsta tak i ett helt stycke (af 1000 kvadrattots täckyta eller mer, om så skulle påfordras), medgifver

Ett förbättrade täckningssätt, som skiljer sig från det gamla, (hvilket skedde med ark af blott 1 kvadratalns täckyta) derutinnan att tjärappen får sammanhänga i hela stycken från takåsen till takfoten och icke spikas i takbräderna, utan fästes med långsidorna på trekantiga lister, som, löpande i samma riktning, spikas vid takbräderna på ett afstånd från hvarandra af högst 3 fot 2 verktum. Dessa lister få i tvär-genomskärning den form, vidstående Fig. 1 visar, hvars plan *a b* (af 3 tum bredd) hvilat på takbräderna. Listens höjd mellan *a b* och *c d* $1\frac{1}{4}$ tum. Ytterst på gaflarne spikas lister af tvär-genomskärning enligt

Fig. 1.

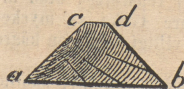

Fig. 2.
 3-kant-listen, som
 botten b. Täck
 redt af starkt in

Pappanorna
 så att de utfy
 mellan takytan
 listen, och böra
 upp till ryggen

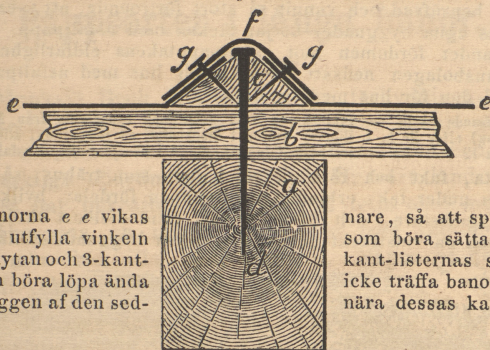
När en papp
 ven, komma lä
 Listerna möt
 verböjda papp
 samt inslagna
 Vid första to
 komligt torr, st
 eller trä-fjara,
 med strid och
 som hvarken är
 vill lossna och
 varaktighet och
 lagret, sålunda
 Taktäckarne m
 da pappen.
 Den nu i kortb
 chyr utörligt bes
 framför den förut
 pen icke kan sön
 (af fukt) eller sam

Fig. 2.

Fig. 2, hvars plan *f g* ligger på takbräderna, med sidan *e f* utåtvänd och med spetsen *g* inåt taket. De på listernas ryggar mötande pappbanorna öfvertäckas med i listerna fastspikade remsor af 4 tumms bredd, såsom synes på nedanstående Fig. 3, der *e e* föreställer pappbanorna, *f* täckremsan och *g g* spikarne. *c* är 3-kant-listen, som af spiken *d* är fästad i takstolen *a* genom brädbotten *b*. Täckremsornas undersidor strykas med ett pappkitt, be-
redt af starkt inkokt stenkoltjära.

Fig. 3.

Pappbanorna *e e* vikas så att de utfylla vinkeln mellan takytan och 3-kant-listen, och böra löpa ända upp till ryggen af den sed-

nare, så att spikarne *g g*, som böra sättas midt i 3-kant-listernas sidoplaner, icke träffa banorna allt för nära dessas kant.

När en pappbana skarfväs, så bör den spikrad, som fäster skarfven, komma längs efter midten af en takbräda.

Listerna mötas stumt på takåsen, der de öfvertäckas med den öfverböjda pappbanan, hvars dervid uppkomna veck fästas med var-
samt inslagna spikar.

Vid första torra väder efter täckningen och sedan pappen är fullkomligt torr, strykes taket med het kalktjära (100 skålp. stenkols- eller trä-tjära, 20 skålp. släckt fin kalk, 5 skålp. harts) och beströs med strid och torr sand innan tjäran stelnar. Denna behandling, som hvarken är svår eller dyr, förnyas när man finner att sanden vill lossna och affalla; att detta iakttages är högst viktigt för takets varaktighet och ogenomtränglighet för väta, emedan sand- och tjärlagret, sålunda underhållet, innan kort hårdnar till likhet med sten.

Taktäckarne måste ha oljade sockor på fötterna för att icke skada pappen.

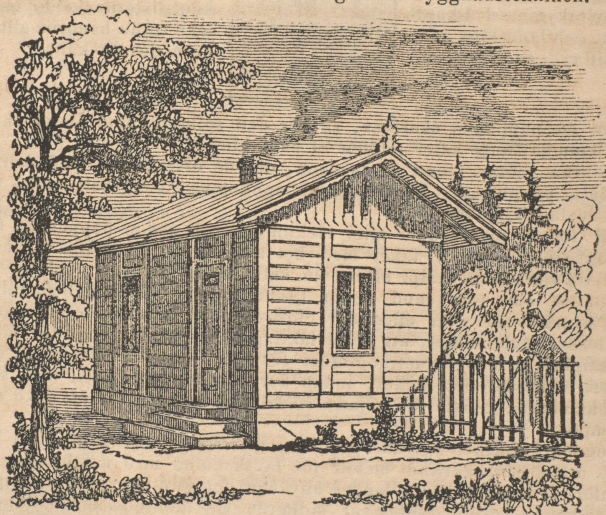
Den nu i korthet antydda och i en af Munksjö Bruk utgifven bro-
chyr utförligt beskrifna metod för taktäckning med asfaltpapp, har framför den förut här i landet använda det företräde, att asfaltpap-
pen icke kan sönderslitas af spikarne vid takbrädernas utvidgning (af fukt) eller sammandragning (af torka), emedan pappen i dem icke

har sitt fäste. Regn- och snövattnet möter ej heller under afloppet utför taket några spikhufvuden eller sömmar och kan således icke tränga sig in till brädbotten. Derigenom blir ett sådant tak fullkomligt så droppfritt, som det många gånger dyrare plåt- eller skiffertaket. Täckningsarbetet blir, efter det nya sättet, vida lättare, åtgången af spik är betydligt mindre, reparationer kunna ske utan minsta svårighet och taket får ett utseende, som i prydlighet icke uppnås af något annat taktäckningsämne, icke ens den engelska skiffern.

Andamålsenligheten och varaktigheten af asfaltpapptak, som anlagts efter denna metod, har i andra länder blifvit genom mångårig erfarenhet bepröfvad och vunnit så stort förtroende, att t. ex. i Preussen statens egna byggnader börjat täckas med asfaltpapp. Derjemte har i utlandet fördomen mot asfaltpapptakens eldfarlighet så vikit, att assurancesbolagen nedsatt premien för hus med asfaltpapptak till likhet med den för hus med tegeltak.

Ofrannämnde skrift om taktäckning med asfaltpapp expedieras från Munksjö Bruk (Jönköping) eller Hr L. J. Hiertas kontor i Stockholm, på requisition, åtföljd af 2 frimärken å 12 öre. En kortare beskrifning är inlagd i hvarje rulle af asfaltpappen.

Mot väta, fukt och röta så väl i sten- som trähus, så väl i fria luften som under tak, erbjuder asfaltpappen fördelar, hvilka inses af hvarje byggmästare, och äfven i vårt land ofelbart skola förskaffa asfaltpappen en vidsträckt användning inom byggnadstekniken.

Portstuga vid Jönköpings Tändsticksfabrik täckt med Munksjö Bruks Asfaltpapp.

Mun

P

När Mun
ningsmaterie
na dem ot
såsom verkl
erfarenhet
kunna åber
kunnige män
velser aftry

Ell M

Mid stredna
Bucks Papp i
gående wintern
som bodde der.
stodde medan fö
ofantlig fördel
draget och mer
brätor och således
stade brändelågan
hållningen. Den
tit den allra bästa.

Detta har jag
måna andra, som
medel mot föld
Nödvändig i h
hög vägt; ty för
och hans familj
Mästare de

Intyg om nyttan

af

Munksjö Pappers-Bruks

Pappersorter i långa banor.

När Munksjö Bruk införde sitt nya förhållnings- och täckningsmaterial, hade det den tillfredsställelsen att genast finna dem omfattade af allmänhetens förtroende och bedömda såsom verkliga nödvändighetsartiklar för vårt land. Två års erfarenhet har bekräftat riktigheten af detta omdöme, hvarom kunna åberopas en mängd skrivelser från aktade och sakkunnige män från alla delar af riket. Några af dessa skrivelser aftryckas här nedan.

Till Munksjö Pappersbruk. Jönköping.

Vid förflutna wintrens början lät jag här på Ulfstorp med Munksjö Bruks Papp i långa banor förhyda min rättares bostad, som under föregående wintern hållit sig så kall, att watten frös i ämbaret, och folket, som bodde der, war af köld i högsta grad hemsökt. Som förhydningen skedde medan kölden ännu war sträng, kunde genast wisa sig af hwilken ofantlig fördel förhydning är för en bostad; den blef i hast fullkomligt dragfri och mer värmebehållande efter **en** eldning än förut efter **tre** ved-brasor och således i samma proportion bränslebesparande, så att den minskade bränsleåtgången kan antagas hafwa fullt ut ersatt kostnaden för förhydningen. Den talrika familjens trefnad och helsa har under wintern varit den allrabästa.

Detta har jag ansett mig pligtig nämna för att genom mitt exempel uppmåna andra, som dragas med kalla rum, att tillägna sig ett så werksamt medel mot köld och otrefnad i boningsrum, som förhållningspappen är. Nödvändig i hwarje dragfull bostad, blir den i synnerhet i arbetarens af hög wigt; ty för honom bewarar förhållningspappen just det, hwaraf han och hans familj skall lefwa, nemligen helsen och arbetskraften.

Ulfstorp den 1 April 1863.

Gustaf Hjertström,
Häradsbörding.

Till Munksjö Pappersbruks Kontor.

Uppfordrad att afgifwa mitt utlåtande öfwer Munksjö Pappersbruks Förhydnings- och taktäkningspapp i långa banor, af hvilka fabrikater jag begagnat mig för de nybyggnader och reparationer mig uppdragits under de senaste 2 åren, får jag förklara, att

Asfaltpapp såsom taktäkningsämne wisat sig både luft- och wattentät samt att alla de tak, jag dermed låtit täcka, utan ringaste skada motstått de orkaner, som rasade här under förliden höst. Detta war till och med förhållandet med taket på ett öppet skul, som, ehuru fullständigt pappbelagd, dock icke war mer än till hälften försedt med betäckningskappor, när orkanen den 22 sistlidne December utbröt. Detta synes wara det mest tillfyllestgörande prof på Asfaltpappens styrka. Jag har wid alla taktäkningsarbeten tillämpat Munksjö Bruks taktäkningsmetod (på lister), hwilken jag måste gifwa företräde framför hwarje annat sätt, då pappen efter nämnde metod icke skadas af bottenbrädernas fastning och taket derigenom får ett särdeles wacker utseende. Pappen låter hypperligt behandla sig på takets alla vinklar och brätt.

Widare anser jag sådan papp wara ett godt skyddsmedel mot fuktighet och röta, hwarföre jag använt densamma på de delar af byggnader som derför varit utsatta.

Swad slutligen beträffar **Förhydningspapp i långa banor**, så har jag funnit den wara det både billigaste och werksamaste medel jag känner att göra boningsrum warma och dragfria. Jag har under detta år använt stora partier af detta fabrikat (i förra Assemblébolagets hus härstädes har jag dermed spånt wäggar med en sammanräknad yta af 20,000 qvadratfot) och kommer att anbefalla användningen deraf hos alla, som hädanefter behaga lemna mig förtroende af nybyggnader eller reparationer.

Jönköping den 5 Januari 1864.

W. Witting,
Stadsbyggnästare.

Till Munksjö Bruk.

Sistlidne sommar försåg jag mitt hus här på Förstaden med tjärpapp i långa banor, hwilken anbragtes mellan brädfodringen och wäggen. Detta skedde för att bättre qwarhålla värmen i de under vinterköliden mycket kalla rummen. Och jag har wunnit min affigt till min egen och mina hyresgästers stora belåtenhet.

Jönköping den 13 Januari 1864.

Anders Pettersson.

Till Munksjö Pappersbruk.

Då jag härmed går att beswara Brukets förstågan om werkan af den förhydning, som jag under sommaren 1862 werkstälde i mitt hus här i staden medelst Munksjö Bruks Papp i långa banor, så kan jag icke annat

hydnigen woro wäggarne högst otåta: den stitigaste eldning wille så litet förflå att i wattenkaraffinen på bordet midt inne i salen en isstörpa bildades när kölden ute war 10 grader. **Efter** förhydnigen har **en** brafa om dagen warit tillräcklig att meddela rummen en behaglig wärme.

Den werkan jag sålunda erfor af boningshusets förhydning föranledde mig att åfwen använda Er papp till beklädnad af wäggarne i ett höns-hus, som derigenom blifwit alldeles dragfritt. Uppsättning af kakelugn har blifwit öfwerflödig, emedan hönsen, till ett antal af mer än 100 stycken, alla hållit sig friska och frya. Åfwen när den yttre kölden nedgått till 16 a 20 grader, har, medelst förhydnigen, luften i höns-huset kunnat hållas så tempererad, att hönserna tidigare än wanligt börjat warpa.

Sådan papp kommer att användas på wäggarne i den här wid Skogs-skolan tillämnade anstalten för klängning af skogsfrön. Den skall täckas med Brufets Åsfaltpapp i långa banor.

Åtflått den 15 Februari 1864.

G. Gadamer,

Jägmästare.

Föreståndare för Jönköpings läns Skogsskola.

Munksjö Bruk. Jönköping.

Wid begagnandet af Munksjö Brufs förhydningspapp i långa banor har jag haft den sågnesamma erfarenhet att, ehuru använda på annat än wanligt sätt, nemligen till yttre beklädnad af 2:ne på en öppen wind fristående rum, hwilka bilda en frontespiece och således ej kunna beklädas på mer än 3 sidor, hafwa dessa rum, hwilka förut woro långt ifrån warma och dragfria, under denna, wist ej kalla, men så mycket stormigare winter, genom förhydningspappen wisat sig wara i allo motsvarande ändamålet, nemligen att skydda mot drag och fuktighet, så att jag för min del ej kan underlåta att på det högsta rekommendera Munksjö förhydningspapp i långa banor som ett särdeles godt skydd mot drag och blåst samt åfwen just derigenom wedbesparande.

Hernösand och Bondsjö den 18 Februari 1864.

Carl Dellwik,

Kongl. Lif-Medikus.

Till Munksjö Brufs Kontor. Jönköping.

Af Brufets tillverkningar har jag hittills endast använt förhydningspapp, som jag funnit på ett utmärkt sätt motsvara mitt dermed afsedda ändamål, att göra bostäder för arbetare warma och dragfria.

Carlstoga Walåsen den 19 Februari 1864.

B. J. v. Goffen.

den miggen blöd nita: den flögste eldning wille så titel
mutterhatten på bebt midt inne i salen en isfropa bilde
en ut mer 10 gade. Efter förhållningen har en braga en
en jag blödste efter en koringbulet förhållning förändrade
en annan en papp till befäddnad af wäggarne i ett hön-
samma boken ständes dragfria. Uppfattning af tafelagen har
blöd, medan boken, till ett antal af mer än 100 foden,
blöd och bue. Äfwen när den pitte kölden begått till 16
en wägg förhållningen, lusten i hönshuset kunnat hållas
blöd en tidvar äfwen äs wänligt börjat wörpa.
blöd att användas på wäggarne i den här wid Skogs-
en anhalten för klänging af Skogsfren. Den skall tidas
blöd i långa banor.
Februari 1864.

H. Adamiér,
Fagnärdre.
Förhandsare för Jönköpings läns Skogsfrela.

Arks. Jönköping.
ett af Munksjö Bruks förhållningspapp i långa banor har
blöd samma erfarenhet ett, ehuru användas på annat än wän-
till till efter befäddnad af bue på en äppen wind förfäddade
en en fönsterfria och således ej kunna befäddas på mer än
blöd rum, blödste förut wotro långt ifrån wärma och drag-
a, wikt ej kalla, men så mycket förmigare winter, genom
blöd wikt sig wotro i alla wettförande ändamålet, wänligen
blöd och hällighet, så att jag för min del ej kan underlata
blöd rekommendera Munksjö förhållningspapp i långa banor
blöd gadt med drag och bläst samt äfwen just derigenom

Februari den 18 Februari 1864.
Carl Dellwik,
Kongl. Skifvbet.

Munksjö Bruks Kontor. Jönköping.
en tillwärtningar har jag blödste endst användt förhållnings-
jag kunnat på ett utmärkt sätt wettföra mitt brennd afbott
blöd behöfver för arbetare wärma och dragfria.
Blöd den 18 Februari 1864.
H. A. a. Joffen.

Till Munksjö Pappersbruk. Jönköping.

På begäran meddelas att wid den somnaren 1863 verkställda fullstän-
diga reparation ä **Werjö Bistopsgård Strabo**, belägen utem Werjö
stad på en höjd och således mycket utsatt för windarne, hafwa wäggarne
inwändigt blifwit beklädda med Munksjö Pappersbruks wälfända **Förhyd-
ningspapp**, som äfwen härstädes wisat sig fullt ändamålsenligt genom
att göra rummen warma och dragfria.

Werjö den 19 Februari 1864.

Lars Gust. Rydén,
Consistorie-Notarie.

Munksjö Pappersbruks Kontor. Jönköping.

Anmodad meddela utlåtande öfwer beklaffenheten af det Förhydnings-
och Tjarpapp i långa banor af Tit. tillwärtning, hwilket härstädes blifwit
användt, får jag med nöje upplysa, att Förhydningspappen, som begag-
nats till infodring af tak och wäggar, så wäl i min bostad och åtfärliga
hus för arbetare, som ock i rum af dubbla brädwäggar, inbyggda i spelen
för Berguppfördringen, har öfwer allt wisat sig särdeles lämplig att göra
rummen warma och dragfria; samt att Tjarpappen, med hwilken en s. k.
Konstregla täcktes förliden sommar, hitintills bibehållit sig fast, tät och oför-
ändrad och alldeles icke rubbats ur sitt läge genom windens åverkan, ehuru
Konstgängen är ledd öfwer de högsta delarne af sjelfwa Persberget.

Bolaget har derföre full anledning till belåtenhet med användandet af
Tit. Fabrikat; och i det jag meddelar detta, begagnar jag tillfället att på
samma gång önska företaget all möjlig framgång; samt tecknar

Skilpstad och Persbergs Grufwor den 22 Februari 1864.

Högatningsfullt
Joh. L. Ahlgren,
Disponent för Persbergs Grufbolag.

Munksjö Pappersbruk.

Som Bruket har förfrågat sig hos mig, huru jag anser mitt under förli-
den wår upplagda papptak, så får jag med anledning deraf härmed under-
rätta, att detsamma är fullkomligt tätt, så att jag med all trygghet deri
kan inrymma mitt bethdliga winterlager af Papeter, och har det ej heller
i ringaste mån lidit af de swära höststormarne, hwilka deremot gjort bethd-
lig skada på mina tegeltak.

Jönköping den 24 Februari 1864.

L. W. Norling.

Till Munksjö Pappersbruk. Jönköping.

Då jag under sistförflutna sommaren requirerade Asfaltpapp af Munksjö Pappersbruks tillverkning, förespåkades mig af flere personer, att denna papp ej skulle passa för vårt hårda klimat, alldestund den, derigenom att den befunde sig i långa banor, skulle wid köld så krympa eller draga sig tillsammans, att wid hwarje spik en öppning skulle uppkomma. Jag pålade emellertid denna papp på 2:ne tak och iakttog, så väl wid påläggningen som wid påstrykningen af kalltjärta och sand, den metod, som wid Munksjö begagnas, och har nu kommit till det resultat, att denna papp, rätt pålagd och behandlad, utgör ett förträffligt taktäckningsämne; ty 2:ne veckor efter bestrykningen woro taken mer att lifna wid stentak, och, oaktadt denna vinter herrskat en köld af ända till 18 grader, har ingen den minsta skada kunnat upptäckas, hwadän jag tror, att den af många befarade sammandragningen ej är så stor, att den bör inverka på pappens ändamålsenlighet.

Min erfarenhet är, att Förhydningspapp är ett utmärkt godt medel att få bostäder warma och dragfria och bör till följe af sitt billiga pris, genom besparing af bränsle, snart nog ersättas.

Carlstad & Deijersfors den 26 Februari 1864.

Högskriftningsfullt
D. L. Geijer.

Munksjö Kontor. Jönköping.

Wid anläggningen af ett nytt torp å Åsens skog sistlidne sommar användes för tätning af boningshusets väggar Munksjö papp i långa stycken eller banor, och har jag öfwerthgat mig om den stora nytta, pappen gjort med att inneslänga värmen och uthålla draget. Ehuru min egen dom är så särdeles skogrik, att en annan egare kanske icke skulle räkna på vedåtgången för bostädernas uppvärmning, så ämnar jag begagna Munksjö Bruks papp för alla boningshus, som jag nyhugger eller reparerar, sedan jag nu sett huru varm och treflig äfwen den minsta koja kan bli medelst väggförhydnigen.

Åsen wid Jönköping den 1 Mars 1864.

G. Johanson.

Munksjö Pappersbruk. Jönköping.

Fyra rum i stadens Sjukhus bekläddes år 1862 med Bruket's långa papp, hwarigenom de blifwit dragfria och fordra mindre qwantitet wed för att blifwa uppvärmda.

Jönköping den 2 Mars 1864.

J. P. Holmbohm,
Läkarets-Läkare.

Till Munksjö Pappersbruk. Jönköping.

Under följande sommar requirerade Högskolepapp af Munksjö bruk till utskickning. Högskolepapp af flera personer, att denna papp för mig är mest behöfver. Alltverigund den, derigenom att jag i långa banor skulle med följande så främja eller draga sig till denna papp på tre tof och issteg, så väl med pålägg med påläggningen af kottjärta och sond, den metod, som vid utskickningen utgår ett förträffligt tillfällingsämne; ty 2:ne behöfveringar wore talen mer att lifna vid hettat och, och en hettat en följande af ända till 18 grader, för ingen den hettat upptäckt, hvaran jag tror, att den af många behöfveringar af är så stor, att den bör inverka på pappens användning.

Det är, att Högskolepapp är ett utmärkt godt medel att lifna och dragfria och bär till följande af sitt billiga pris, ge-
nomsnittet den 26 Februari 1864.

Högskolepapp
D. C. Geijer.

Kontor. Jönköping.

Angående ett nytt torp å Hens skog följande sommar an-
vändning af boningshusets väggar Munksjö papp i långa strek
och har jag öfverfiktat mig om den stora nyttan. Pappens
hållbara värmn och uthållna draget. Gårur min egen-
het följande, att en annan egare kanske icke skulle tänka på
den behöfverens uppmärksamhet, så ännar jag begagna Munk-
sjö för alla boningshus, som jag mödagar eller reparerar.
Detta hvaru och treflig äfven den minsta följa kan bli
behöfveringar.

Jönköping den 1 Mars 1864.

A. Johanson.

Till Munksjö Pappersbruk. Jönköping.

Hälsat Skaffus bekladdes år 1862 med Bruteis långa
som den bekladd dragfria och fordra mindre quantitet med för-
ordnande.

Jönköping den 2 Mars 1864.

J. P. Holmström,
Lofarett-Löfver.

Till Munksjö Pappersbruk. Jönköping.

På förfrågan, så undertecknade, som uti en nybyggd Arbetare-byggnad
vid Mölnlycke användt Munksjö Bruks papp i långa banor, till förhyn-
ning af väggar, inthaga: det vi funnit detta mycket ändamålsenligt, eme-
dan det uteslänger drag, och tillföljande deraf håller rummen lättare warma
under den kalla årstiden. Vi anse denna egenfkap wara af stor wigt för
arbetarnes hellsa och trefnad, på samma gång som den medförer stor be-
sparing af bränsle.

Götheborg den 2 Mars 1864.

För Mölnlycke Manufaktur-Aktie-Bolag.
Carl Johan Dymling.

Till Munksjö Pappersbruk.

Uti ett, under följande sommar här vid staden åt mig uppfördt bonings-
hus af träb, till det yttre bräbkeflädt, har jag, såsom inre väggbeklädnad
uti elswa boningsrum, låtit anbringa förhynningspapp af Munksjö Bruks
tillverkning och, under nu tilländagående winter, funnit werkan deraf, till
uteslängande af köld och drag, särdeles fördelaktig.

Uti dessa rum har eldning endast en gång dagligen behöft användas
för att åstadkomma en jenn och god kammarvärme, och temperaturen har
mellan hwarje eldning icke undergått någon märkbar förändring, utan bi-
behållit sig hufvudsakligen lika dygnet om, från den ena eldningen till den
andra. Detta fördelaktiga förhållande anser jag mig förnämligast kunna
tillskrifwa förhynningspappen, hvars anbringande sålunda medfört en icke
obetydlig wedbesparing, som innan kort bör ersätta kostnaden för dess an-
bringande, men hwilken kostnad i allt fall, efter den erfarenhet jag funnit,
är vida mindre än för andra väggbeklädnadsämnen, såsom gipsning eller
bräbkeflätsel.

Det är mig sålunda ett nöje att söka bidraga till en allmännare sprid-
ning af detta förhynningspapp och att, såsom svar på den hos mig nu
gjorda förfrågan från Munksjö Bruk, kunna witsorda och instämma uti de
fördelaktiga omdömen samma papp här förut tillwunnit sig, såsom ett sär-
deles werksamt medel att bereda warma och dragfria boningsrum.

Göteborg den 4 Mars 1864.

A. G. Heuman.

Till Munksjö Bruks Kontor.

På anledning af Tit. Skrifvelse, får meddela upplysning att jag användt
Munksjö tjärade förhynningspapp under bräbkeflädnaden å ett större bonings-
hus, och funnit detsamma bertill alldeles förträffligt såsom öfande väggar-
nes förmåga att motstå kölden och draget, hvarför jag äfwen ännar fort-
farande använda nämnda papp till enahanda ändamål wid blifwande bräb-
kebringar.

Jag ämnar i sommar lägga dylikt papp under golfsplanorna i mina boningsrum, och lofwar mig deraf goda resultat.

Sköfde & Ljunghem den 8 Mars 1864.

R. J. v. Esfen.

Till Munksjö Bruk. Jönköping.

Till svar å ärade af den 5 dennes får nämna, att de tak, som här under förliden sommar och höst blifwit pålagda af Munksjö Pappersbruks papp i långa banor, wisat sig mycket tillfredsställande, och har jag all anledning tro, de allt framgent skola blifwa till nöjes, så framt den förefästna skötseln egnas dem.

Om ifrågawarande takpapp i långa banor påläggas enligt föreskrift och sedan skötes ordentligt, är detta otwifvelaktigt det billigaste och ändamålsenligaste täckningsämne, wi hittills haft.

Förhydningspapp har jag ännu ej warit i tillfälle att begagna; men en af mina grannar har dermed beklädt sitt boningshus, och prisar han det högeligen.

Nyköpings Bruk och Mek. Werkstad den 12 Mars 1864.

Högaktningfullt

H. Steffanson.

Munksjö Bruk. Jönköping.

J bestittning af ärade utaf den 1 dennes och uppfordrad att yttra mig öfwer Munksjö tillverkning af Tak- och Förhydningspapp får jag med nöje besamma aflemna.

Med Takpappen äro endast twenne tak belagda, men jag tror mig dock kunna fullt erkänna ändamålsenligheten af detta material, både för dess duglighet och dess pris, jemförda med andra taktäckningsmaterialier, för att icke tala om den nåtthet och prydlighet, hwarmed dylika takläggningar låta utföra sig.

Förhydningspappen är ännu icke af mig försökt på annat sätt, än att den uti ett par rum blifwit begagnad såsom underlägg under golfmattorna; men på detta enkla sätt har den ändå gjort god effekt, hvarföre jag ej tvekar instämma i alla de wästra intryg, som detta fabrikat haft från flere håll. Wid blifwande nybyggnader eller reparationer under nu instundande sommar skall jag ej uraktlåta att använda förhydningspapp af Munksjö tillverkning.

Hedemora & Thurbo den 14 Mars 1864.

Högaktningfullt

Arw. Arwidson.

Till Munksjö Bruk. Jönköping.

Till svar å skrifwelsen af den 1 dennes, får jag nämna att jag funnit Bruktets Förhydningspapp i långa banor wata ytterst förträffligt att göra

änner i sommar lägga dyllt papp under golfplanterna i mina bon-
m. och leverer mig detsamma goda resultat.
i Helsingen den 8 Mars 1864.

H. J. v. Essen.

Munkfj. Bruk. Jönköping.

af årade af den 5 dennes för nämna, att de taf, som här un-
der sommar och höst blifvit påslagna af Munkfj. Pappersbruks
i bonen, vilat sig mycket tillfredsställande, och har jag all an-
se att samtliga stela blifva till nöjes, så framt den förestämda

gammande taktapp i långa banor påsläges enligt förestift och
öfverstyrt, är detta öfverstyrt till det billigaste och ändamåls-
enligaste, vi hittills haft.

och jag har jag ännu ej varit i tillfälle att begagna; men en
annan har dermed bekänt sitt boningshus, och prisar han det

End och Det. Rättsh. den 12 Mars 1864.

Högskolningsfullt
G. Sjöström.

Munkfj. Bruk. Jönköping.

af årade utaf den 1 dennes och uppfordrad att hita mig
i tillverkning af Taf och Förlägningspapp för jag med nöje

men äro endast tvänne taf belagda, men jag tror mig dock
kunna ändamålsenligheten af detta material, både för de
och på, jemförda med andra taktäckningsmaterialier, för att
den nöjdh. och prislighet, hvarmed dylika taktäckningar låta

och jag är ännu icke af mig förfärd på annat sätt, än att
har rum blifvit begagnad såsom underlägg under golfmattor.
dessa enda sätt har den ändå gjort god effekt, hvorefter jag
här i alla de senaste intag, som detta förbitraf höst från
och blifvande uppgagnader eller reparationer under nu insun-
er skall jag ej utafslita att använda förlägningspapp af

och Rättsh. den 14 Mars 1864.

Högskolningsfullt
A. W. Arwidson.

Munkfj. Bruk. Jönköping.

af årades af den 1 dennes, för jag nämna att jag funnit
i Helsingen af den 1 dennes, för jag nämna att jag funnit
och blifvande i långa banor wora hitertill förtärligt att göra

boningsrum warma och dragfria, och hafwa många af mina grannar er-
farit detsamma och förklarar sig på det högsta belåtna med pappens an-
vändning. Som jag anser denna papp wara ett oundgängligt material
för boningshusen i ett kallt klimat, skall jag uppbjuda allt mitt bemödande
att göra pappen känd i denna trakt af Norrland.

Sollefteå & Refele i Angermanland den 16 Mars 1864.

E. P. Pehrsson.

Munkfj. Pappersbruk. Jönköping.

Att undertecknad redan till 22 boningsrum begagnat Munkfj. Förlägn-
ningspapp i långa banor och att jag allt framgent skall begagna densam-
ma till alla sorters boningsrum, såsom warande det bästa, ändamålsenli-
gaste och billigaste medel att slippa fukt, drag och kyla, samt att jag på
det högsta rekommenderar denna papp hos en och hwar, som vill bo warmt
och sundt, det får jag sanningsenligt och med särdeles nöje meddela.

Stora Ekby den 21 Mars 1864.

E. F. Gyllenhaaf,
Baron och Kammarherre.

Munkfj. Pappersbruk. Jönköping.

Till efterkommande af Er yttrade önskan att få ett omböme om Munkfj.
Bruks tillverkningar, grundadt på min personliga erfarenhet, gör jag mig
ett nöje att meddela följande:

Förliden sommar lade jag af Munkfj. f. f. Ålsfj. papp ett taf på spån-
tade bräder om cirka 900 qvadratfot. Som resningen här war särdeles
låg, endast 1 på 8, och brätten många och swåra, hade ingen annan ma-
teriel än plåt eller papp dertill funnat användas. Jag är fullt nöjd med
valet: Taket har fullkomligt motstått så väl de stida höstregnen som de
ovanligt starka höst- och vinterstormarne. Förlägnarne af dessa taf äro
efter min tanke hufvudsakligen den stora lättheten, så att till hus af 18 a
20 alnars bredd taktolar af 3-tum- 5-tums plank äro alldeles tillräckliga;
vidare den låga resningen och de många och swåra brätten, som med detta
material äro möjliga, äfvensom dess egenskap af ringa värmeledare, som så
fördelaktigt kontrasterar mot skiffertaken; äfven möjligheten att hastigt be-
täcka en stor yta af stort värde. Jag lade förliden höst öfver en bygg-
nad, hwars öfra del ännu ej är fullt färdig, ett promisoriskt taf af Ålsfj.-
papp utan lister, endast med kanterna spikade 2 a 3 tum öfvanpå den un-
derliggande banan och med en lätt strykning af stenkolstjära öfver fogarne.
Detta taf har hittills varit droppfritt, och jag hoppas det under den forta
tid det ännu har att qwarligga ej skall swika min förväntan.

För öfrigt har jag begagnat Ålsfj. papp att täta smärre utwändiga ref-
wor på äldre byggnader. Det är ej wacker men gör förtärlig nytta, lika
god, skulle jag tro, som brädfodring. Till flyttbara skjul, såsom för betande
får och kalfwar m. m., synes den mig wara särdeles passande.

Förhållningspappen kan jag med bästa samvete vittnorda. Jag anwän-
de förliden sommar sådan att spänna väggarne i en måning af 7 rum,
som äro belägna i en byggnad, hwilken hittills icke varit beklädd på yttre
sidan och följaktligen dragig. Förliden har varit mycket tillfredsställande,
i det knappast något enda af dessa rum under den strängaste köld, som wa-
rit i vinter, — 12 å 13 grad., behöft mer än en daglig eldning för att
wara beboeligt. Mot golfdrag är denna papp ännu mera suwerän, och jag
har hört den i mitt grannskap dertill föredragas den tjärade golfpappen
för sin luftfrihet, ehuru den senare bör wara waraktigare. Det har varit
mig ett nöje att se huru mera intelligenta arbetare, sedan de lärt känna
detta material, genast insett dess fördelar och skyndat att skaffa sig en rulle
för att dermed ombona sina egna bostäder.

Motala, Skutarp den 29 Februari 1864.

Carl Fred. Bergstedt.

Munksjö Bruk. Jönköping.

Sjelf öfwerhygad om förträffligheten af Brukets Papp i långa banor så-
som det bästa medel att göra väggar täta i bostäder, och finnande samma
mening utan undantag beläb af alla som anwändt densamma för lika ändamål,
ämnar jag med samma papp förhyda hela det boningshus jag håller
på att uppföra och ber dertill att Bruket wille till den 1 nästkommande
September hålla mig tillhanda 35,000 qvadratfot sådan papp å 3 öre qva-
dratfoten eller för 1050 Riksdaler Riksmünt.

Åsen wid Jönköping den 15 Juli 1864.

G. Johansson.

Till Munksjö Pappersbruk. Jönköping.

Sedan täckningsarbetet med tjärpapp å Hwetlanda Ryrkotal nu är afslu-
tat, får Byggnadskommittéen på begäran afgifwa det utlåtande, att arbetet
af Brukets taktäckare blifwit utfördt med utmärkt noggrannhet och ordning
samt att taket har ett särdeles wacker utseende, mycket liknande jernplåttak;
och har Kommittéen den största anledning hoppas, att taket i alla hänse-
nden uppfyller sitt ändamål.

Hwetlanda den 8 Augusti 1864.

Å Byggnadskommittéens wagnar:

J. Axel Borg.